

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-23/2006/23.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Gazdasági Versenyhivatal által **KábelszatNet-2002. Kft.** ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaéléssel való visszaélés miatt indított eljárásban – tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács megállapítja, hogy az eljárás alá vont vállalkozás nem élt vissza gazdasági erőfölényével szolgáltatás díjainak 2006. január 1. napjával történt megemelésékor, továbbá az Általános Szerződési Feltételek díjemelésre vonatkozó kikötései nem valósítanak meg visszaélést.

I n d o k o l á s

I.

A vizsgálat megindításának körülményei

A Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló többször módosított 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) 70. § (1) bekezdése alapján indított versenyfelügyeleti eljárást annak megállapítására, hogy a KábelszatNet-2002. Kft. a vezetékes műsorelosztó szolgáltatás díjainak 2006. január 1. napjával történt megemelésével, valamint az annak egyoldalú módosítására lehetőséget biztosító Általános Szerződési Feltételek megfelelő rendelkezéseivel a Tpv. 21. §-ába ütközően jogsértő magatartást tanúsított-e.

II.

Tényállás

Tulajdonosi szerkezet és tevékenységi kör

1. Az eljárás alá vont vállalkozás, ki tevékenységét tekintve elsősorban vezetékes műsorelosztási szolgáltatást biztosít, 2003. június 23. óta áll jelenlegi tulajdonosa, a VINTON Filmgyártó, Forgalmazó és Reklám Kft. (1122 Budapest, Városmajor u. 11.) kizárólagos tulajdonában.

A tulajdonosváltást megelőzően, 1999. és 2003. között, a vállalkozás Barcika TV Kft. néven működött. A társaság fenti fő profilját – amelyből a 2005. év árbevételének jelentős része származott – megőrizte. Az eredetileg kizárólag Kazincbarcika város területén működő vezetékes műsorelosztó a 2002-ben megkezdett beruházások és a 2004. évi hálózatvásárlásai révén 2006 elejére az alábbi táblázatban foglalt, és a kazincbarcikai, pápai és devecseri fejállomásokhoz tartozó szolgáltatási területeken nyújt kábeltelevíziós és – az arra alkalmassá tett kazincbarcikai és pápai hálózatrészekben – Internet hozzáférési szolgáltatást 22.000 kábeltelevízió és mintegy 2.000 Internet előfizető számára. (Vj-23/2006/4. sz. irat 9. sz. melléklete)

Szolgáltatási területek fejállomások szerint

Kazincbarcika	Pápa	Devecser
Kazincbarcika	Pápa	Devecser
	Pápa-Borsosgyőr	Badacsonytomaj
	Pápadereske	Badacsonyörs
	Pápakovácsi	Sümeg
	Pápa-Tapolcafő	Városlőd
	Bakonykoppány	
	Bakonyság	
	Bakonyszentivány	
	Bakonyszücs	
	Béb	
	Döbrönte	
	Ganna	
	Nagyacsád	
	Nagytevel	

Nemesgörsöny
Nyárad
Ugod
Vaszar

Az eljárás alá vont vállalkozás a meglévő hálózatok további korszerűsítését, illetve annak befejezését tervezi, továbbá céljai között szerepel az Internet fejlesztése, és a telefonszolgáltatás megindítása. (A munkálatok és a 2005. évi beruházás részleteit és a beruházással járó költségadatokat az eljárás alá vont vállalkozás kérte üzleti titokként kezelni.)

2. Az eljárás alá vont vállalkozás 2003-2005. évi gazdálkodását jellemző adatok az alábbiak szerint alakultak:

(adatok ezer Ft-ban)	2003	2004	2005
Befektetett eszközök	510.690	804.685	776.278
Jegyzett tőke	119.000	119.000	119.000
Saját tőke	248.639	257.854	259.866
Mérlegfőösszeg	590.770	853.510	896.038
Értékesítés nettó árbevétele	280.632	614.135	744.136
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	60.382	82.647	96.356
Szokásos vállalkozási eredmény	60.704	23.342	10.362
Adózott eredmény	37.889	9.215	2.012
Mérleg szerinti eredmény	0	9.215	2.012

3. A kábeltelevíziós piacon új vállalkozások piacra lépése engedélyezési szempontból nem ütközik lényeges akadályokba.

A magas beruházási költségek és az ún. állandó költségeknek ebből is fakadó magas aránya következtében azonban a kábeltelevíziós szolgáltatás csak nagyszámú, koncentráltan elhelyezkedő előfizető esetén gazdaságos tevékenység. Azon a földrajzi területen, ahol már működik kábeltelevíziós vállalkozás, a piacra lépés lehetősége gazdasági szempontból korlátozott, mely körülmény nemcsak az új vállalkozások piacra lépését nehezíti meg, hanem a már ott tevékenykedő vállalkozások terjeszkedését is korlátozza.

Az eljárás alá vont kábeltelevíziós szolgáltatásának elvi helyettesítésére az alábbi szolgáltatások voltak alkalmasak az eljárás megindulásakor:

Tetőantenna

3.1. Eljárás alá vont által elosztott műsorok közül az m1, a tv2, az RTL Klub magyar nyelvű program földi sugárzású, amelyek az adó vételi körzetében, így eljárás alá vont szolgáltatási területein, tető-, ill. – kivételesen jó terjedési viszonyok esetén – szobaantennával is foghatók. A két magyar nyelvű közszolgálati adó - melyeket az eljárás alá vont valamennyi programcsomagja tartalmaz - műholdas terjesztésű, így annak vétele kábeltelevízióon nem lehetséges.

A szobaantenna egyszeri beruházási költsége kb. 10.000 Ft, a tetőantennáé – a szereléssel együtt – szintén tízezres nagyságrendű.

Műholdas vételi lehetőségek

3.2. Magyarországon a legelterjedtebb műholdas megoldások a HotBird (13° Kelet), az Astra (19,2° Kelet) illetve az Amos1 (4° Nyugat) műholdak egyikének vagy kombinációjának vételére alkalmas eszközöket foglalják magukban.

Minden műholdvevő ún. tükörből (parabola antenna), vevőfej(ek)ből és beltéri egység(ek)ből áll. (A vevőfej, ill. a beltéri egység – attól függően, hogy analóg vagy digitális sugárzású adásokat kívánunk fogni – lehet analóg, ill. digitális.) Ha mindegyik egységből csak egy van, akkor az egység csak egy műhold vételére alkalmas. Egy analóg műholdvevő egység ára – általánosan – kevesebb, mint 20.000 Ft, a digitálisé minimum 20–30.000 Ft. Ha egy műholdról mind az analóg, mind a digitális sugárzású adókat fogni kívánjuk, akkor két beltéri egység (analóg és digitális is) szükséges. Műholdvevő esetén a rácsatlakoztatott televíziókon csak ugyanaz a csatorna vehető.

A két műhold vételére is alkalmas rendszer két vevőfejet tartalmaz. A már említett műholdak közül csak az Astra és a HotBird vételére alkalmas vevőfejet lehet egy tükörbe építeni, mert ezek viszonylag közel vannak egymáshoz. A kétfejes rendszer 5-10.000 Ft-tal

drágább az egyfejesnél. Az Amos1 vétele önálló tükörrel és vevőfejjel lehetséges; e három egység egy beltéri egységgel csatlakoztatható a vevőkészülékhez, azonban a vevőkészülékeken itt is csak ugyanaz a program nézhető. Ha a televízióként különböző program nézhetőségének igénye felmerül, az mindegyik esetben egy-egy külön beltéri egység alkalmazását vonja maga után. A szerelési díj – a szükséges szerelvényekkel együtt – min. 15.000 Ft.

A fentebb jelölt egy-, ill. kétfejes alaprendszereken kívül – a különleges igények kielégítésére – számtalan egyedi megoldás tervezhető és telepíthető, azonban ezek költségei, árai igen magasak lehetnek.

Az Astra műhold(ak)ról elsősorban német nyelvű adásokat sugároznak, de szép számmal található itt más nyelven fogható programok is, pl. olasz, francia stb. Ezen a műholdon található – kódolt formában – a UPC Direct csomag, illetve rádió-adások is vehetők. Ezek a programok csak digitális beltéri egységgel nézhetők.

A HotBird műhold(ak)on számos olasz, angol, arab, lengyel, spanyol, stb. nyelvű adás elérhető. A Duna TV, valamint annak Autonómia TV elnevezéssel indított tematikus adása is erről a műholdról vehető, mind analóg, mind digitális formában. Itt szintén rengeteg rádió-adás szerepel.

Az Amos1-ről számos magyar tv-adás fogható, döntő többségük azonban kódolt formában. A programok szintén csak digitális beltéri egységgel nézhetők.

Az egyes műholdak segítségével fogható – Magyarországon vezetékös műsorjelelosztás révén szokásosan elérhető – műsorok részletes listáját az alábbi táblázat tartalmazza. A táblázatban dőlt betűvel szedett programok kódolatlanok, azaz ezeket bárki szabadon foghatja és nézheti műholdvevő készülék segítségével. A kódolt műsorok jellemzője, hogy azok csak ún. dekóderrel foghatók, ilyeneket azonban a műsorkészítők kizárólag műsorelosztók részére biztosítanak, értékesítenek, vagyis egyéni előfizetők (magánszemélyek) nem vehetik igénybe. A kódolt műsorok a földi sugárzás útján továbbított magyar programok után (mtv, tv2, RTL Klub) a legnézettebb műsorok közé tartoznak.

	HotBird	Astra	Amos 1
Magyar nyelvű adó, kódolatlan	<i>Duna TV,</i> <i>Autonómia TV</i>		Magyar ATV

Magyar nyelvű adó, kódolt	Cartoon Network, TCM, Eurosport, Hallmark, Nickelodeon		Cinemax, Cinemax 2, HBO, HBO2, HírTV, Filmmúzeum, AXN, Minimax, A+, Sport Klub, Vital TV
Idegen nyelvű adó, kódolatlan	<i>Euronews, RAI, ZDF, BBC Prime Europe, Eurosport 2, Hallmark</i>	<i>ARD, Arte, BBC World, Bloomberg, CNBC, CNN International, DW, DSF, Euronews, Kabel 1, Pro7, Rai Uno, RTL2, RTL, Sat1, Sky News, Super RTL, Travel, TV5 Europe, Vox, Viva, ZDF</i>	
Idegen nyelvű adó, kódolt	MTV Europe, Fashion Channel, TV 5 Monde Europe, Das Erste, Bloomberg TV, Rai Uno		Cartoon Network, BBC World, Eurosport News, RTL, ARTE, BBC Prime, MGM, VH1, TCM, 3 Sat, Sat1, Eurosport, Eurosport 2, Sky News, Jetix, Animal Planet, CNN, Boomerang, Reality TV, Fashion TV, Discovery, TV5, Canale5, Mezzo, Extreme Sports

Telekhatáron belül kisközösségek létrehozhatnak saját maguk számára tetőantennáról, illetve műholdvevőről működő rendszert, azonban ez – az igénybe vevők számától függően – akár milliós nagyságrendű beruházás is lehet. A karbantartás, javítás költségei tetőantenna, az egyedi műholdvevő esetében a kisközösségi rendszer tagjait terhelik, hiszen az igénybe vevő(k) a tulajdonos(ok) is külső szolgáltató hiányában.

UPC Direct szolgáltatás

3.3. A UPC Direct szolgáltatás digitális műholdas vételi lehetőséget kínál az előfizetőknek kiváló digitális minőségben, számos – a kábeltelvíziós szolgáltatás révén nem elérhető – kiegészítő, értéknövelt szolgáltatással (pl.: „Elektronikus Műsorfüzet”, Dolby Surround, hozzáférés korlátozhatósága, programozhatóság, nyelv kiválasztása, stb.). Az árak – a szolgáltatás színvonalához igazodóan – magasabbak az általánosan megszokott kábeltelvíziós előfizetési díjaknál, amihez viszonylag magas egyszeri belépési költségek is társulnak (csatlakozási díj: 8.000 Ft, beltéri egység letéti díj: 20.000 Ft, szerelési díj: 13.500 Ft, kültéri egység díja 4.500 Ft – ez utóbbi egyéb forrásból is beszerezhető). A belépési költségek nem mindig terheli a fogyasztót; az üzemeltető vállalkozás ugyanis folyamatos akciókkal igyekszik növelni a penetrációt.

2005-ben a szolgáltató az alábbi akciókat biztosította az új előfizetők részére. 2005. január 1 – február 28-ig az új belépőknek nem kellett megfizetniük a kültéri egység díját és a letéti díjat, a szerelési díjat késleltetve részletekben is be lehetett fizetni, valamint csoportos beszedési megbízás esetén a szolgáltató a csatlakozási díját is elengedte. 2005. március 1 – június 30-ig letéti díjat nem kellett fizetnie az új belépőknek, 1.500 Ft engedmény csatlakozási díjból, vagy 25% engedményt adott a családi csomag díjából. Csoportos beszedési megbízás esetén a szolgáltató elengedte az alap szerelési díjat. 2005. július 15-től a szolgáltató csoportos beszedési megbízás esetén 50% kedvezményt adott a letéti díjból. 2005. augusztus 15-től 2005. december 31-ig az új belépőknek nem kellett szerelési díjat fizetniük, a kültéri egységet is ingyen vehették igénybe, a letéti díjra 50% kedvezményt adott a szolgáltató, a csatlakozási díj pedig 5.000 Ft volt. A vizsgálati jelentés írásakor hatályos „Nyári akcióban” a szolgáltató az egy éves hűségnyilatkozatot aláíró új előfizetők részére elengedi a szerelési díjat és a kültéri egység díját, a beltéri egység letéti díjából 50% kedvezményt biztosít, az induló csomagot pedig 3.000 Ft kedvezménnyel, bruttó 5.000 Ft ellenében biztosítja. Az akcióban emellett az előfizetők egy évig kedvezményes áron, 5.290 Ft helyett 3.990 Ft-os havidíjért fizethetnek elő a Családi csomagra.

A UPC Direct ún. Családi csomagjának jelenlegi havi előfizetési díja bruttó 5.290 Ft, melyben a következő csatornák érhetők el: m1, m2, TV2, RTL KLUB, Viasat3, Cool, Filmmúzeum, Duna TV, Magyar ATV, HírTV, Echo TV, Club, Reality TV, BBC Prime, Travel Channel, Bp TV, Discovery Channel, Spektrum TV, Animal Planet, National Geographic Channel, TV Paprika, TV DEKO, Film+, Hallmark, Eurosport, Eurosport2 (angol), Extreme Sports, DSF (német), Eurosport (német), Real Madrid TV (spanyol), Minimax/Anime+, Jetix, Ki-Ka (német), Super RTL (német), VIVA, MTV Europe (angol) MTV Hits (angol) MTV base (angol) MTV2 (angol), VH-1 (angol), VH-1 Classic (angol),

VIVA (német), VIVA Plus (német), Zik (francia), Ocko (cseh), Sky News (angol), CNN (angol), BBC World (angol), EuroNews (német/angol/francia/olasz/spanyol/orosz/portugál), DW TV (német), CNBC Europe (angol), N24 (német), Bloomberg (német), N-tv (német), ZDF, ZDF Dokukanal (német), ARD (német), RTL (német), Pro7 (német), Sat1 (német), Rai Uno (olasz), TV5 (francia), TV5Monde(francia); Kabel1 (német), TVCE (spanyol), RTL2 (német). Ezekon kívül számos német, francia, spanyol és arab nyelvű csatorna fogható szabadon a UPC Direct vételére alkalmas műhold révén. A csomaghoz rendelhető az ún. Plusz csomag (AXN, Viasat Explorer, Viasat History, Cartoon Network/TCM, Boomerang, Blue Hustler, júniustól a Sport Klub is) havi bruttó 1.250 Ft-ért; illetve különböző ún. prémium csomagok, úgymint HBO MaxPak (HBO és HBO2: 2.950 Ft, Cinemax: 2.950 Ft; együtt: 3.500 Ft), Sport csomag (Sport1: 2.500 Ft, Sport2: 2.500 Ft, együtt: 3.500 Ft) és Felnőtt csomag (Hustler: 2.400 Ft, XXX: 2.400 Ft, együtt: 2.990 Ft). A különböző prémium csomagok együttes rendelése esetén további kedvezmények érhetők el. A havi előfizetési díj tehát – nem akciós időszakokban – 5.290 Ft és 14.530 Ft között alakulhat, melyért összesen 65 – 79 csatorna műsora nézhető, melyből 24 – 35 a magyar nyelvű programok száma.

A UPC Direct szolgáltatás csak műholdas vevőkészülék és beltéri egység (Set Top Boks) segítségével érhető el. Technikailag megoldható, hogy egy beltéri egységhez több televízió készülék is csatlakozzon, azonban egy beltéri egységen egyidejűleg csak egy csatornát lehet nézni, azaz minden készüléken ugyanazt. Ahhoz, hogy különböző televízió készülékeken egyidőben más csatornát lehessen nézni, további beltéri egység(ek)re van szükség külön előfizetési díj ellenében, ellentétben a kábeltelevíziós műsorelosztással, amely esetében egy előfizetési díjért több készüléken egyidőben különböző csatornák nézhetőek.

Más kábeltelevíziós szolgáltató szolgáltatása

3.4. Jelen ügyben az eljárás alá vont szolgáltatásával párhuzamosan a rendelkezésre álló adatok tanúsága szerint (Vj-23/2006/4. és Vj-23/2006/7. sz. iratok) kizárólag Kazincbarcika bizonyos részein – Irinyi út, Tóth Árpád út, Egressy út 43-45-47, Móricz tér, Radnóti tér – érhető el más vállalkozás kábeltelevíziós szolgáltatása, ahol is a Parisat Kft. 2006. január 1. óta végez vezetékes műsorelosztó tevékenységet.

A Parisat Kft. 2006. január 1-én kezdte meg tevékenységét Kazincbarcika területén, ezt megelőzően egyes környező településeken nyújtott vezetékes műsorelosztó, valamint Internet hozzáférési szolgáltatást, összesen mintegy 9.000 kábeltelevíziós és 2300 Internet előfizető részére.

Kazincbarcikán a 2006. január és április közötti időszakot tekintve az Irinyi úton, a Tóth Árpád úton, az Egressy út 43-45-47. számú épületekben, a Móricz téren, valamint a Radnódi téren volt az eljárás alá vont vállalkozással párhuzamos hálózata, ami a Parisat Kft. becslése szerint hozzávetőlegesen 600 potenciális ügyfelet érint (Vj-23/2006/7. sz. irat).

Az eljárás alá vont vállalkozás fentiekkel szemben –2006. júniusára vonatkoztatva - az előbbinél jóval több párhuzamos területről számolt be - Hotel Polimer, Iskola u., Szemere tér, Kazinczy tér, Vasvári tér, Deák tér, Patak út, Thököly tér, Mikszáth út, Csokonai út, Gyulai Pál út, Vajda János út, Babits Mihály út, Nagy Lajos út, Veres Péter út, Mátyás kir. út, Fő tér, Radnóti Miklós tér, Móricz Zsigmond tér, Egressy út (Vj-23/2006/16/1. sz. irat), a váltási lehetőséggel rendelkező ügyfeleinek számát pedig mintegy 4.700 előfizetőre becsülte.

A Parisat Kft., álláspontja szerint, 2006. április végéig néhány száz előfizetőt szerzett, míg az eljárás alá vont feltételezése szerint, 2006. június 30-ig, korábbi előfizetői közül 1117-en szerződtek át a Parisat Kft.-hez.

Az eljárás alá vont vállalkozás a Parisat Kft. megjelenését követően nem sokkal különböző ajánlatokkal igyekezett megnyerni kazincbarcikai meglévő és új előfizetőit (Vj-23/2006/14. sz. irat). Jelenleg is érvényes kedvezményes ajánlata értelmében a 6 hónap elkötelezettséget vállaló ügyfelek 15%, a 12 hónapot 20%, a 18 hónapot vállalók pedig 25% kedvezményben részesülnek a havi előfizetési díjból, vagy a díjkedvezmény helyett, a 6 illetőleg 12 hónap hűségnyilatkozatot aláíró ügyfelek különféle magazin-előfizetések között választhatnak. (Vj-23/2006/4. sz. irat 7. sz. melléklete)

A Parisat Kft. 2006-ban valamennyi szolgáltatási területére kiterjedő, egységes kedvezményes feltételeket alkalmazott. Eszerint az új belépők számára minden településen elengedi az egyszeri csatlakozási díjat ott, ahol a kábeltelevíziós hálózat már ki van építve. Az akció csak a társasházakra vonatkozik, idővel azonban a családi házas övezetekre is ki kívánja terjeszteni a szolgáltató. A Parisat Kft. további kedvezményként a kábeltelevíziós előfizetési díj egy évre történő befizetése esetén 10%, fél évre történő befizetése esetén pedig 5% kedvezményt biztosít ügyfelei számára. (Vj-23/2006/7. sz. irat)

A két szolgáltató Kazincbarcika szolgáltatási területen érvényes szolgáltatási feltételeit (egyszeri és havi díjak) az alábbi táblázat tartalmazza:

	Parisat	Kábelszatnet
Ktv. I.	690 Ft/ 9 csatorna	550 Ft/ 7 csatorna

Ktv. II.	1.690 Ft/ 13 csatorna	2.950 Ft/24 csatorna
Ktv. III.	2.190 Ft/ 23 csatorna	
Ktv. IV.	2.690 Ft/ 33 csatorna	
Ktv. V.	3.490 Ft/ 44 csatorna	
Ktv. VI.	4.190 Ft/ 58 csatorna	4.390 Ft/ 47 csatorna
egyszeri díjak	Bekapcsolási díj: 25.000 Ft Rácsatlakozási díj: 5.000 Ft	Bekapcsolási díj: 19.000 Ft (társasház), 34.000 Ft (lakóház) Rákötési díj: 5.000 Ft/7.500 Ft

4. Az eljárás alá vont egyes programcsomagjai bruttó díjaiban 2006. január 1-én bekövetkezett változásokat az alábbi táblázat mutatja be:

Település	Programcsomag	2005. év Ft/hó	2006. év Ft/hó	Változás 2006/2005
Kazincbarcika	szociális	500	550	10,00%
	alap	2.680	2.950	10,07%
	bővített	3.990	4.390	10,03%
Badacsonytomaj- Badacsonyörs	alap	1.840	2.020	9,78%
Bakonykoppány	alap	984	1.035	5,18%
Bakonyság	alap	984	1.035	5,18%
Bakonyszentivány	alap	984	1.035	5,18%
Bakonyszűcs	alap	1.391	1.465	5,31%
Béb	alap	984	1.035	5,18%
Devecser	alap	1.760	1.940	10,22%
Döbrönte	alap	984	1.035	5,18%
Ganna	alap	984	1.035	5,18%
Nagyacsád	alap	1.070	1.120	4,67%
Nagytevel	alap	984	1.035	5,18%
Nemesgörzsöny	alap	1.070	1.120	4,67%
Nyárad	alap	984	1.035	5,18%
Pápa	alap	1.850	2.250	21,62%

	bővített	3.700	4.100	10,81%
	soros	2.150	2.550	18,60%
Pápa-Borsosgyőr	alap	1.850	2.250	21,62%
	bővített	3.700	4.100	10,81%
Pápadereske	alap	984	1.035	5,18%
Pápakovácsi	alap	984	1.035	5,18%
Pápa-Tapolcafő	alap	984	1.035	5,18%
Sümeg	alap	1.780	1.960	10,11%
Ugod	alap	984	1.035	5,18%
Városlőd	alap	1.640	1.800	9,76%
Vaszar	alap	984	1.035	5,18%

Fenti szolgáltatási területek közül a programcsomagok havi előfizetési díjainak változása Kazincbarcika, Badacsonytomaj-Badacsonyörs, Pápa-Borsosgyőr, Vaszar, Devecser, Sümeg, Városlőd esetében kisebb-nagyobb programcsomag-módosításokkal is együtt járt.

Az eljárás alá vont vállalkozás ezeken a területeken a GVH Versenytanácsa által a Vj-32/2003. számon – az eljárás alá vonttal szemben – lefolytatott versenyfelügyeleti eljárásban megfogalmazott módszer szerint járt el. Már 2005. november első hetében közölte az átalakításra vonatkozó terveket, azok költségkihatásaival együtt, felhívva egyben a figyelmet a felszólalás lehetőségére, továbbá annak jogkövetkezményeire is.

A Kábelszatnet ezt követően, 2005. december 1-én – levélben, valamint az információs csatorna segítségével – tette közzé a valamennyi előfizetőt érintő, és a szolgáltatási feltételekben 2006. január 1-én bekövetkező változásokat.

5. Általános Szerződési Feltételek

Az eljárás alá vont valamennyi szolgáltatási területén alkalmazott Általános Szerződési Feltételeinek (a továbbiakban: ÁSZF) 8.2. pontja tartalmazza a szolgáltató egyoldalú szerződésmódosítására vonatkozó rendelkezéseket (Vj-23/2006/12/3. sz. irat).

Eszerint „a Szolgáltató az előfizetői szerződést különösen az esetben módosíthatja egyoldalúan:

- a) ha azt jogszabályváltozás, vagy hatósági döntés; illetve

- b) ha azt a szolgáltatás körülményeiben bekövetkezett lényeges változás indokolja; így például, ha az előfizetői szerződésben vállaltakhoz képest a szolgáltatás igénybevételének körülményei műszaki okból megváltoznak, ideértve a műszaki indokoltságú csatornaváltoztatást, valamint, ha az egyes programcsomagok tartalma a szolgáltató érdekkörén kívüli okból megváltozik, tekintettel a programszolgáltatókkal kötött megállapodásokra.

Amennyiben jogszabály, vagy elektronikus hírközlésre vonatkozó szabály másképp nem rendelkezik, a módosítás nem eredményezheti a szerződés lényeges módosítását.

Lényeges módosításnak minősül különösen a Szolgáltatás igénybevételének feltételeire, vagy minőségi célértékeire vonatkozó változtatás.

A Szolgáltató a fentiekben meghatározott esetekben az Előfizetőt a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább 30 (harminc) nappal köteles értesíteni, az alábbi tartalommal:

- a) pontos utalás az ÁSZF módosított rendelkezéseire
- b) a módosítások lényegének rövid leírása
- c) a módosítások hatálybalépésének időpontja
- d) a módosított és közzétett ÁSZF elérhetősége
- e) a módosítás indokolása
- f) az előfizetőt az egyoldalú módosításra tekintettel megillető jogosítványok

A Szolgáltató nem köteles a 30 napos értesítési határidő betartására olyan esetekben, amikor az ÁSZF módosítása új szolgáltatás bevezetése miatt válik szükségessé, és a módosítás a már nyújtott szolgáltatások feltételeit nem érinti, vagy ha a módosítással kizárólag valamely előfizetői díj csökken.

Az előfizetőt az ÁSZF egyoldalú módosítása során az alábbi jogok illetik meg az ÁSZF 8.3. pontja értelmében:

„Az Előfizető jogosult az egyoldalú módosítás tárgyában megküldött értesítés kézhezvételét követő 8 (nyolc) napon belül az Előfizetői Szerződés azonnali hatályú felmondására.

Amennyiben az Előfizető az egyedi előfizetői szerződésben kötelezettséget vállalt arra, hogy a Szolgáltatást meghatározott időtartam alatt, az ebből eredő kedvezményekért igénybe veszi, úgy az Előfizető, a szerződést csak akkor mondhatja fel 15 (tizenöt) napos felmondással, ha a módosítás az általa igénybe vett kedvezményeket érinti. Amennyiben az Előfizető e feltételekkel mondja fel a Szolgáltatásra irányuló szerződést, úgy a Szolgáltató nem követelheti a kedvezményeknek a felmondást követő időszakra eső összegét.

Amennyiben a Szolgáltatásra irányuló igénybejelentés megtételét követően a Szolgáltató az ÁSZF-et egyoldalúan módosítja, abban az esetben az ÁSZF közzétételét követő 8 (nyolc) napon belül az igénylő minden hátrányos jogkövetkezmény nélkül elállhat a Szerződés megkötésétől.”

Fenti rendelkezéseken túl az eljárás alá vont ÁSZF 8.4. pontja külön kitér az előfizetői szerződés programcsomag díjának változásából eredő módosítására is.

Eszerint „a 8.2. pontban nem szabályozott esetekben - ideértve az egyes csatornák módosítását, a programcsomagok tartalmának megváltoztatását, illetőleg a díjakban bekövetkezett változásokat - a szerződésmódosítás folyamata az alábbi:

A szerződésmódosítási ajánlatnak tartalmaznia kell a 8.2., 8.3. pontokban felsoroltakat, díjmódosítás esetén a ténylegesen alkalmazni kívánt díj összegét, valamint az előfizető figyelmeztetését arra, hogy *amennyiben a szerződésmódosítás ellen az arról való tudomásszerzéstől számított 8 (nyolc) napon belül a szolgáltatónál írásban ellentmondással él, a módosítás nem tekinthető elfogadottnak. A módosítás el nem fogadása esetén a szolgáltató a szerződésmódosítás létrehozása végett bírósághoz fordulhat.*”

Műsorcsatornák változtatása esetén a módosítást megelőzően a Szolgáltató előfizetői körében reprezentatív mintavétel útján közvélemény kutatást végez.

Az ÁSZF 11.3.2. pontja külön szól a díjtartozással kapcsolatos, valamint a szolgáltatói érdekkörben bekövetkezett más okból történő felmondásról.

ÁSZF-el kapcsolatos ágazati jogszabályi rendelkezések

6. Az előfizetői szerződések megkötésére, illetve azok módosítására vonatkozó részletes szabályokat – az 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) felhatalmazása alapján – az elektronikus hírközlési előfizetői szerződésekre és azok megkötésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 16/2003. (XII.27.) sz. IHM rendelet (a továbbiakban: R.) tartalmazza.

Az Eht. 68. § (3) bekezdés a. pontja szerint az ÁSZF feltételeitől való eltérés esetén a Nemzeti Hírközlési Hivatal (a továbbiakban: NHH) jár el.

Az R. 5. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételek módosítása tekintetében az Eht. 132. § (4) bekezdésben meghatározott értesítésnek legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a) pontos utalást az általános szerződési feltételek módosított rendelkezéseire;
- b) a módosítások lényegének rövid leírását;

- c) a módosítások hatálybalépésének időpontját;
- d) a közzétett általános szerződési feltételek elérhetőségét;
- e) ha a szolgáltató az előfizetői szolgáltatások díját módosítja, akkor a módosított díj összegét;
- f) azt a feltételt, jogszabályváltozást vagy hatósági döntést, lényeges körülményt, amellyel a szolgáltató a módosítást indokolja;
- g) az előfizetőt az általános szerződési feltételek egyoldalú módosítása esetén megillető jogosítványokat.

Az R. 5. § (2) bekezdése szerint a nyilatkozattétel elmulasztása – a ráutaló magatartással létrejött előfizető szerződés kivételével - nem minősülhet az előfizető, illetve igénylő számára többletterhet jelentő, az adott (előfizető által igénybe vett) szolgáltatáshoz kapcsolódó új, illetve kiegészítő szolgáltatás megrendelését eredményező szerződésmódosításra vonatkozó ajánlat elfogadásának.

R. 5. § (3) bekezdése értelmében, amennyiben a szerződésmódosításra díjváltozás miatt kerül sor, a nyilatkozattétel elmulasztása - a feleknek az egyedi szerződésben rögzített erre vonatkozó megállapodása esetén - elfogadásnak minősül.

Az R. 20. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a műsorelosztási szolgáltatásra vonatkozó előfizetői szerződés általános szerződési feltételeinek módosításáról - ide nem értve a szolgáltatási csomag összetételére, illetve a szolgáltatás díjának emelésére vonatkozó módosítást - szóló értesítésnek a szolgáltató a következő módon is eleget tehet:

- a) az értesítést az értesítendő előfizetők köréhez igazodó terjesztésű, ingyenes időszaki lapban feladott közlemény útján közzéteszi, vagy amennyiben ilyen időszaki lap az adott földrajzi területen nem áll rendelkezésre, úgy
- b) minden előfizetője számára díjmentesen elérhető információs csatornáján legalább 15 napig, naponta legalább összesen 3 óra időtartamban az értesítést közzéteszi.

III.

Az eljárás alá vont állásponjtja

7. Az eljárás alá vont vállalkozás állásponjtja szerint a Kábelszatnet a programcsomagok kialakítása és árazása terén mindvégig körültekintően, a GVH által lefolytatott korábbi versenyfelügyeleti eljárásában meghatározottaknak megfelelően járt el. (Vj-23/2006/4. sz. irat)

IV.

A Versenytanács álláspontja

Gazdasági erőfölény

8. A Tpv. 22.§ (2) bekezdése értelmében gazdasági erőfölényben van az érintett piacon az a vállalkozás, aki gazdasági tevékenységét a piac többi szereplőitől nagy mértékben függetlenül folytathatja anélkül, hogy érdemben tekintettel kellene lennie vevőinek, versenytársainak vele kapcsolatos piaci magatartására.

A Tpv. 14. § (1) bekezdése értelmében az érintett piacot a vizsgált termék vagy szolgáltatás (áru) és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni.

A piac meghatározásánál az eljárással közvetlenül érintett árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesíteni képes árukat (keresleti helyettesíthetőség), valamint a kínálati helyettesítés szempontjait (Tpv. 14. § (2) bekezdése) is.

8.1. Árupiac

A Versenytanács álláspontja szerint a más műsorvételi lehetőségek közül az eljárás alá vonti kábeltelevíziós szolgáltatás elvi helyettesítői a tető- vagy szobaantenna, műholdvevő, UPC Direct, illetve ezek bármilyen kombinációja a felhasználási cél azonossága folytán.

a.) A tetőantenna – miután kizárólag földi sugárzású adások vételére alkalmas - az eljárás alá vont vállalkozás által nyújtott szolgáltatásnál lényegesen gyengébb minőségű szolgáltatás, mivel kevesebb program nyújtására alkalmas (RTL-Klub, TV2, M1), ezért nem tekinthető ésszerű helyettesítőnek.

b.) Az egyénileg vagy közösségek által beszerezhető tetőantenna és műholdvevő kombinációja nagy számú műsor biztosítására alkalmas, így foghatók általa a magyar közszolgálati műsorok, valamint a TV2 és RTL Klub kereskedelmi adás, és különböző idegen nyelvű adások. Nem alkalmas ugyanakkor a kódolt magyar nyelvű adások vételére.

A kombinált vétel a műsortartalom mellett a technikai fejlődés szempontjából nézve is gyengébb minőségű szolgáltatásnak tekinthető, mivel elvileg sem alkalmas telefon, Internet, illetve PPV szolgáltatás igénybevételére, illetve a műholdas vétel jövőbeni hátránya a szabadon fogható csatornaszám kódolással összefüggő csökkenése is.

A szolgáltatásra való egyéni, de főleg kisközösségi áttérés jelentős összegű egyszeri beruházást igényel, függetlenül attól, hogy a szolgáltatást további folyamatos költség (havi előfizetési díj) nem terheli. További költségként jelentkezik ezen túl, hogy a rendszer fenntartásával, javításával és pótlásával járó kiadás teljes egészében a fogyasztót terheli.

Fentiek alapján a vételi lehetőség nem ésszerű helyettesítője az eljárás alá vont vállalkozás vezetékes műsorelosztó szolgáltatásának a keresleti – műszaki megvalósítás, ár – és kínálati – helyettesítés együttes figyelembe vételével.

c.) A tényállásban írt akciós értékesítési feltételek mellett a UPC Direct szolgáltatásra történő átváltás ugyan nem igényel jelentős egyszeri befektetést az előfizetőktől, illetve a szolgáltatás tartalma és kedvezményes (egy évre érvényes!) ára már összevethető az eljárás alá vont kínálatában szereplő „Felső” (prémium) csomagokéval, azonban a UPC Kft. nem nyújt olyan csomagokat, amelyek az alacsonyabb jövedelmű fogyasztói csoportok számára is megfelelő ár-érték arányt képviselnének. Mindezen szempontokat figyelembe véve a UPC Direct szolgáltatás – annak prémium jellege és eltérő felhasználási tulajdonságaira tekintettel – nem minősül a kábeltelevíziós szolgáltatás ésszerű helyettesítő termékének.

(Az AntennaMikro, AntennaDigital szolgáltatás, mely a Nemzeti Hírközlési Hatósághoz tett bejelentés alapján földfelszíni, mikrohullámú analóg, illetőleg digitális technológiával sugárzott, kódolt műsorelosztási szolgáltatás vételkörzete a Széchenyi hegyi adó mintegy 17 km-es sugarú körzetére korlátozódik, így a szolgáltatás az eljárás alá vont szolgáltatási területén – az Antenna Hungária Rt. által garantált minőségben –nem érhető el, tehát a jelen eljárásban elvi helyettesítési lehetőségnek sem tekinthető.)

d.) A Versenytanács a fent, és tényállásban írtakra figyelemmel azt az álláspontot foglalta el, hogy a részletezett műszaki megoldások, illetve ezek igénybevételi lehetőségei összevetéséből adódóan csak a más kábeltelevíziós szolgáltató által nyújtott ugyanilyen szolgáltatás minősül az eljárás alá vonti szolgáltatás ésszerű helyettesítőjének a Tpv. 14. § (2) bekezdésében meghatározott szempontokra tekintettel.

Magyarországon a kábeltelevíziós szolgáltatók jellemzően hasonló struktúrában, hasonló tartalommal és hasonló feltételek között kínálják szolgáltatásukat programcsomagos

elosztásban. Ennek keretén belül, az arra alkalmas hálózatokon, különböző tartalmú (minőségű) és eltérő árú programcsomagokat alakítanak ki a szolgáltatók annak érdekében, hogy a fogyasztók a preferenciáikhoz leginkább közelítő ár-minőség kombinációjú szolgáltatást választhassák ki. A szolgáltatás árában, minőségében és igénybevételeinek feltételeiben megfigyelhető hasonlóságok miatt egyértelműen megállapítható, hogy az egyes kábeltelevíziós szolgáltatások ésszerű helyettesítési alternatívát jelenthetnek a fogyasztók számára az esetben, ha az elérhető az adott területen, vagyis a potenciális fogyasztó lakóhelye egy másik kábeltelevíziós vállalkozás működési körzetét érinti, vagy azzal határos.

A 3.5. alatti táblázatból kitűnően a Parisat Kft. szolgálat határos területeken, kinek ajánlata mind választékát, mind pedig havi díjait tekintve kedvező, így feltehető, hogy a jövőben, a Parisat Kft. hálózatépítésével párhuzamosan, valódi versenyhelyzet bontakozik ki a két szolgáltató között. Jelenleg azonban az állapítható meg, hogy az eljárás alá vont vállalkozás mintegy 22 ezer előfizetőjéből 2006. év elején legfeljebb kb. 1000 előfizetőnek volt választási lehetősége, és ez a szám - az eljárás alá vont jelenlegi becslését figyelembe véve – jelenleg sem lehetett több, mint 4700 előfizető, ami az összes előfizető 21%-át képviseli.

A Versenytanács szerint - határos területen élő fogyasztók esetén – figyelemmel kell lenni arra, hogy a tágabb értelemben vett földrajzi piac nagy számú előfizetője számára nincs mód más kábeltelevíziós szolgáltatás, mint ésszerűen helyettesítő áru, igénybevételeire. Kialakult gyakorlata szerint ugyanakkor - a vállalkozás piaci helyzetét és versenyjogilag elbírálandó magatartását, mindig a fogyasztók nagyobb hányadának választási (reagálási) lehetősége határozza meg.

Fentiekre tekintettel a Versenytanács megállapíthatónak találta, hogy az eljárás alá vont vállalkozás gazdasági erőfölényben van a Tpv. 22.§ (1) bekezdése alkalmazásában, mivel piaci magatartásának meghatározásakor érdemben nem kell tekintetben lennie a piac többi szereplőjének, mindenekelőtt előfizetőinek vele kapcsolatos magatartására.

8.2. Földrajzi piac

A hálózatos iparágakban szokásos földrajzi piac-meghatározás értelmében általában a hálózattal lefedett terület tekinthető érintett földrajzi területnek, hiszen a hálózatos szolgáltatás legfőbb jellemzője, hogy a hálózattal lefedett területen kívül sem a fogyasztó nem tudja beszerezni az árut, sem az áru értékesítője nem tudja azt értékesíteni (Tpv. 14. § (3) bekezdés a) illetve b) pontjai).

Erőfölénnyel való visszaélés

9. A Tpv. 21. §-a alapján tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így – a Tpv. 21. § a) pontja értelmében jogsértőnek tekinthető az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül kikötni vételi vagy eladási árakat, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.

Túlzó ár vizsgálata

10. A Tpv. 21. § a) pontja értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélve tisztességtelenül eladási árakat megállapítani. Tisztességtelenül megállapított eladási ár (díj) alatt a Tpv. alkalmazásában a túlzottan magas eladási árat kell érteni. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint az ár akkor minősül túlzottan magasnak, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetéssel arányban álló hozam (a továbbiakban: normatív nyereség) összegét. Más szavakkal: az ár akkor túlzottan magas, ha az abban foglalt nyereség meghaladja a normatív mértéket.

10.1. A több hálózatot üzemeltető és azokon több programcsomagot szolgáltatató vállalkozás esetében a költségek és a nyereség általában még hozzávetőleges pontossággal sem határozhatók meg hálózatonként, illetve programcsomagonként, ezért általános esetben az vizsgálendő, hogy a vállalkozás díjai (befektetés arányos nyeresége) összességében túlzottan magasak-e.

10.2. A gazdaságilag indokolt költségek tekintetében a Versenytanács gyakorlata arra épül, hogy:

- a.) az egyes programokhoz tartozó szerzői jogi- és műsordíj (a továbbiakban együtt: műsorköltség) a kábeltelevíziós vállalkozás számára objektív adottságként jelentkezik, ezért annak tényleges mértéke egyben gazdaságilag indokoltnak is minősül (ez alól kivételt képezhet – és külön vizsgálendő -, ha a vállalkozás jelentős műsorköltség-növekedéssel járó programcsomag-módosítást hajtott végre),
- b.) a nettó díjak műsorköltség feletti része (a továbbiakban: korrigált nettó díj) – a vállalkozás azt megalapozottan cáfoló számításai hiányában – gazdaságilag indokoltan nem

emelkedhet az előző évi inflációnál nagyobb mértékben, annak mértékében viszont gazdaságilag indokoltnak minősül.

10.3. A befektetés arányos nyereség meghatározásánál a Versenytanács – a vállalkozás arra vonatkozó megalapozott számításai hiányában – a vállalkozás mérlegadataiból indul ki: befektetési összegként a vállalkozás összes forrását (eszközét), nyereségként pedig az üzemi tevékenység eredményét figyelembe véve. Ez a mutató – befektetésként kezelve az idegen tőkét, továbbá figyelmen kívül hagyva annak kamatköltségét – nem torzul az esetlegesen gazdaságilag nem reális feltételek mellett felvett hitelek (pl. a piaci kamatlábnál alacsonyabb kamatozású tulajdonosi hitelek) következtében.

10.4. A költségeken és a nyereségen alapuló előzőek szerinti árvizsgálat abból a szempontból nem ellentmondásmentes, hogy a vállalkozásnak a normatívnál magasabb nyeresége nem feltétlenül jelenti azt, hogy árai túlzottan magasak, annak forrása lehet a vállalkozás átlagosnál hatékonyabb gazdálkodása is. Ezért is nem önmagában a magas nyereség, hanem a magas nyereséget tartalmazó díjak további túlzott emeléséből származó nyereségnövekedés (vagy a díjemelés következtében magassá váló nyereség) minősülhet a Tptv. 21. § a) pontjába ütközőnek. Ennek megfelelően, ha a vállalkozás által végrehajtott díjemelés nem haladja meg a gazdaságilag indokolt költségek növekedését (adott esetben a korrigált nettó díjak átlagos emelkedése az inflációt), akkor a díjak abban az esetben sem tekinthetők túlzottan magasnak, ha az előző évi normatívnál nagyobb befektetés arányos nyereség a díjemelést követően is valószínűsíthetően fennmaradna (indokolt esetben természetesen az előző évi díjak is vizsgálhatók).

10.5. Az előzőek alapján az, hogy a vállalkozás egészére nézve az alkalmazott díjak túlzottan magasnak minősülnek-e, az alábbiak vizsgálatát igényli.

a.) A korrigált nettó díjak előző évhez képesti átlagos emelkedésének meghatározása (lásd 1. melléklet).

b.) Az a) pont szerinti átlagos díjemelkedés és az előző évi infláció összevetése. Ha a korrigált nettó díjak előző évhez képesti növekedése nem haladja meg az előző évi infláció mértékét, akkor fő szabályként a díjak összességében nem minősülnek túlzottan magasnak.

c.) Az inflációt meghaladó átlagos korrigált nettó díjemelés esetén a befektetés arányos nyereség díjemelés évében várható mértékének meghatározása (lásd 2. melléklet), és ha az

- ca) a normatív nyereség mértékét nem éri el, akkor főszabályként a díjak összességében nem minősülnek túlzottan magasnak,
- cb) a normatív nyereség mértékét érzékelhető mértékben meghaladja, akkor a díjak összességében túlzottan magasnak minősülnek.

10.6. Az eljárás alá vont vállalkozás 2006. évben korrigált nettó díjait az előző évi inflációt (3,6 százalék) meghaladó (7,8 százalékos) mértékben emelte, ezért a 11. b) pont alapján nem zárható ki, hogy díjai összességében túlzottan magasak lennének.

a.) Az eljárás alá vont vállalkozás 2005. évi mérlegadatai, a 2006. évi átlagos korrigált nettó díjemelése és a 2005. évi infláció mellett – a 2. mellékletben foglaltak szerint számítva – az eljárás alá vont vállalkozás a 2006. évben várhatóan 12 százalék körüli befektetés arányos nyereséget ér el.

b.) Versenykörülmények között kialakuló (normatív) nyereség mértékre a kábeltelevíziós szolgáltatás tekintetében – miután azt az ország más területein is gazdasági erőfölényben lévő vállalkozások nyújtják – nem állnak rendelkezésre tapasztalati adatok. Ezért a Versenytanács a normatív nyereség meghatározásakor az adott időszak nominális befektetési kamatlábából indul ki, növelve azt az ún. kockázati prémiummal, amely abból fakad, hogy a vállalkozásba történő tőkebefektetés nyilvánvalóan lényegesen nagyobb kockázattal jár, mint a tőke bankban történő elhelyezése. Mindezt figyelembe véve a Versenytanács a kábeltelevíziós vállalkozások 2003-2005. évi díjainak vizsgálatakor a 15 százalékot nem meghaladó befektetés arányos nyereséget minden esetben olyan mértékűnek tekintette, amely mellett nem valószínűsíthető a túlzottan magas ár.

A vizsgált díjemelés időszakára (2005. év vége – 2006. év eleje) a befektetési kamatláb (összhangban a jegybanki alapkamattal) a korábbiakhoz képest csökkent. Egyidejűleg azonban a vállalkozások gazdálkodását meghatározó egyes körülmények (infláció, árfolyam, stb.) előreláthatósága romlott, ami egyértelműen kockázat növelő tényező. Korábbi gyakorlatához képest a Versenytanács azt is figyelembe vette, hogy a vizsgált időszakban a kamat adómentes volt, míg a nyereség után adót kellett fizetni. Minderre tekintettel a Versenytanács a 2006. évi díjak vizsgálatakor továbbra is irányadónak tekintette a normatív nyereség eddig figyelembe vett 15 százalékos mértékét. Ezért az eljárás alá vont vállalkozás 2006. évi díjai a várható befektetés arányos nyereség alapján nem minősíthetők túlzottan magasnak.

Az eljárás alá vont vállalkozás általános szerződési feltételének értékelése

11. A Tpv. 21. §-a szerint tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – indokolatlan előnyt kikötni.

A Versenytanács gyakorlata szerint a gazdasági erőfölényben lévő vállalkozásoknak (minimálisan) legalább azokat a szabályokat be kell tartaniuk, amelyeket a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) és a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet megkövetel azzal, hogy az általános szerződési feltételeket alkalmazó erőfölényes vállalkozásokat – a Versenytanács álláspontja szerint - többletkövetelmények is terhelik, illetve terhelhetik (pl. Vj-126/2000., Vj-30/2002., Vj-48/2002., Vj-42/2003.számú eljárások).

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés objektív kategória, vagyis míg a polgári jogi viszonyokban – így a szerződési jogban is – úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, addig a versenyjogi elbírálás alá eső erőfölényes vállalkozások magatartásának jogellenességéhez nincs szükség felróhatóságra, illetve megítélésük sem az általában elvárható magatartáshoz igazodik.

Az erőfölényes vállalkozások – éppen jelentős piaci hatású, adott esetben nagyszámú piaci partnert érintő szerződéseik, és ezáltal a versenyt (a közérdeket) széleskörűen érintő negatív piaci hatás miatt – az átlagos piaci erejű vállalkozásokhoz képest fokozott felelősséggel bírnak.

Fentiek alapján, míg a gazdasági erőfölényben nem lévő – piaci viszonyok között szolgáltató – vállalkozások jogviszonyait a Ptk. rendezi, addig a jelentős piaci hatalommal bíró vállalkozások magatartásának (szerződéses magatartásának) megítélése – az általa szabályozott jogviszonyok sajátos természete miatt – a Tpv. alapján történik azzal azonban, hogy az ÁSZF-et használó erőfölényes vállalkozások magatartásának megítélésénél a Ptk. - illetve az azon alapuló más jogszabály - zsinórmértékül szolgál.

A Versenytanács utal még arra, hogy bár a Tpv. alkalmazásában - külön definíció hiányában -, az ÁSZF fogalom meghatározásaként a Ptk. 209/C. §-ban írtakat veszi figyelembe – miszerint általános szerződési feltételnek minősül az a feltétel, melyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan előre meghatároz és melynek meghatározásában a másik fél nem működhetett közre – ezen túl a Ptk. nem erőfölényes

vállalkozásokra vonatkozó szabályait értelemszerűen nem alkalmazza, illetve alkalmazhatja a fent már írtak miatt.

A Ptk. szerint a vállalkozói magatartás az ÁSZF-vel összefüggésben akkor minősül tisztességtelennek, ha a szerződésből eredő jogosultságokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul állapítja meg az egyik fél hátrányára, feltéve, hogy a jóhiszeműség követelménye sérül.

(Megjegyzi a Versenytanács, hogy az ÁSZF rendelkezéseit a Ptké. 5.§-ában és a 2002. XXXVI. törvényben meghatározott szervezetek megtámadhatják a bíróság előtt, mely per azonban a nem erőfölényes piaci helyzetben lévő vállalkozásokra irányadó szabályok szerint bírálható el.)

Fentieket is figyelembe véve az a körülmény, hogy az hatáskörrel bíró ágazati hatóság nem kifogásolja vagy kifogásolta az eljárás alá vonti ÁSZF-et az általuk alkalmazott jogszabály alapján, nem alapozza meg a versenyjogi jogsértés hiányát, mivel a gazdasági erőfölényes vállalkozások esetében -Tpvt. alkalmazásában - erre a Gazdasági Versenyhivatal rendelkezik hatáskörrel.

11.1. A Versenytanács a Tpvt. 21. § a. pontjába ütköző indokolatlan előny kikötésének minősíti azt a kikötést, ha az ÁSZF. nem rendelkezik arról, hogy az előfizetőt a megváltozott díj el nem fogadása esetére a szerződéses alku keretében milyen jog illeti meg. Kimondta továbbá, hogy az esetben, ha a díjemelésre vonatkozó további rendelkezések egyoldalú értelmezésére jogosítják fel a szolgáltatót, anélkül, hogy a mindenkori teljesítés időpontjában a díj egyértelműen kiszámítható és ellenőrizhető lenne, a kikötés nem jogszerű. A egyoldalú díjkozlás alapot adhat például arra, hogy a díjemelésre - az általános szerződési feltételekben szereplő általános megfogalmazás alapján - alapos ok nélkül kerüljön sor.

Álláspontja szerint az esetben, ha az esedékes - adott esetben felemelt - díj kifizetésének hiánya felmondási okként van nevesítve, a szerződés megszűnését eredményezi az a körülmény is, ha az előfizető – az egyébként jogszerűtlen szerződési kikötésre alapított - emelt díjat nem egyenlíti ki, ami erőfölényes vállalkozás esetén a fogyasztónak a szolgáltatásból való teljes kizárását jelenti, szemben a piaci körülmények között alkalmazott ÁSZF-el, amikor is a fogyasztónak – felmondás estén - van másához fordulási lehetősége (Vj-126/2000. számú ügy).

11.2. A Versenytanács azt is rögzítette, hogy a kábeltelevíziós szolgáltatók által alkalmazott általános szerződési feltételek rendelkezései - a díjmelés tekintetében - az alábbi esetekben minősülnek versenyjogilag elfogadhatónak:

a.) Ha az előfizető nem fogadja el a díjmelést, a vállalkozás Bírósághoz fordulhat a Ptk. 241. §-a alapján, nem zárva ki az előfizetőt a szolgáltatás köréből, és a bíróság döntéséig túri, hogy az adott előfizető az emelés előtti díjat fizesse.

b) Versenyjogilag elfogadható megoldásnak találta, ha a szolgáltató csúszó árklauzulát alkalmaz. E vonatkozásban kimondta, hogy nem elégséges az általános szerződési feltételekben szerepeltetni a Legfelsőbb Bíróság GK 68. számú állásfoglalása szerinti csúszó árklauzulát (például a Központi Statisztikai Hivatal által megadott fogyasztói árindex mértékének megfelelően), ha az egyoldalú értelmezésre biztosít lehetőséget a szolgáltató részére.

c.) Az előző két megoldás kapcsán jelentkező problémákra is figyelemmel (az első esetben pl. a szolgáltató a díjmelés „indokolt” részét sem tudja megvalósítani a bíróság döntéséig, a második esetben viszont nincs mód a „váratlan” indokolt költségek díjban történő érvényesítésére), versenyjogi szempontból megfelelő megoldásként nevesítette az is, ha a szolgáltató az általa alkalmazott általános szerződési feltételekben rögzíti, miszerint lehetőséget biztosít az előfizetők számára a díjmelésre vonatkozó valós adatokon nyugvó, érthető formában elkészített számításai megismerésére és ellenőrzésére.

11.3. Fentieket figyelembe véve vizsgálta a Versenytanács az eljárás alá vont vállalkozás díjmódosítással kapcsolatos kikötését.

Álláspontja szerint a díjmódosításról az ÁSZF 8.4. pontja rendelkezik jelen eljárással érintetten.

(A 8.2. pont az objektív okokból bekövetkező szerződésmódosításról szól, míg a 8.3. pont a kedvezményekkel összefüggésben tartalmaz rendelkezéseket.)

Az ÁSZF 8.4. pontja a Versenytanács korábbi iránymutatásainak megfelelően, megadja a fogyasztóknak az ellentmondás jogát arra az esetre, ha a díjra vonatkozó szerződésmódosítással nem értenek egyet.

Arra az esetre, ha a fogyasztó ellentmondással él, az ÁSZF rendelkezései szerint a módosítás nem tekinthető elfogadottnak, vagyis nem lép életbe. Ez ténylegesen azt jelenti, hogy a fogyasztó akarata ellenére nem emelhető meg a díj, illetve a szerződés módosítására (a Ptk. 241. §-ának megfelelően) csak bírósági úton van mód.

Fenti szövegezésből egyértelműen megállapítható, hogy a szolgáltatói szerződésmódosítás nem léphet életbe ellentmondása esetén. Az a szerződési kikötés, miszerint ezen esetben a

szolgáltató „bírósághoz fordulhat”, nem azt jelenti, hogy a szolgáltatónak választási lehetősége van abban, hogy bírósághoz fordul-e, és ennek hiányában is életbe lépteti a megemelt díjat. A kikötés helyes értelmezése szerint a fogyasztói ellentmondás azt eredményezi, hogy „a módosítás nem tekinthető elfogadottnak”, vagyis a régi díj fizetendő. Fentiekből értelemszerűen az is következik, hogy az ÁSZF rendelkezéseivel ellentétes vállalkozói magatartás - adott esetben a felemelt díj el nem fogadása miatti felmondás - sem alkalmazható, mivel az új, megemelt díj meg nem fizetésének ténye nem eredményez fogyasztói mulasztást.

Az iratokban elfekvő adatok szerint az eljárás alá vont vállalkozás nem feltétlenül követi saját jogszerű ÁSZF-je előírásait. Amennyiben fenti tény megállapítható, az Eht. 68. § (3) bekezdés a. pontja szerint kell eljárni (tényállás 6. pont), mivel az ÁSZF-től eltérő vállalkozói magatartás megítélése és szankcionálása nem a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik.

12. Fentieket figyelembe véve a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés i. pontja alapján a rendelkező rész szerint határozott.

13. A Versenytanács a Legfőbb Ügyészség által a Gazdasági Versenyhivatalhoz Vj-23/2006/11. számon eljuttatott levélre tekintettel - a határozat megküldésével - tájékoztatja a Legfőbb Ügyészséget.

Budapest, 2006. október 24.